

Ev Okulları

İsmail Aydoğan^a

Özet

Bireyin eğitiminin kaçınılmaz olduğu çağımızda, çeşitli eğitim şekilleri ortaya çıkmaktadır. Çeşitli nedenlerle ortaya çıkan bu farklı eğitim türlerinin amacı, bireyin yetişmesini sağlamaktır. Son yıllarda ortaya çıkan ve gittikçede yaygınlaşma eğilimi gösteren eğitim biçimlerinden biri de ev okullarıdır. Bu makalede ev okullarının gelişimi, ev okullarına devam eden öğrencilerin ve onların ailelerinin özellikleri incelenmeye çalışılarak, ev okullarının özellikleri tanıtılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: ev okulları, aile yapısı, bağımsızlık, eğitim kaynakları

Abstract

There are different education styles in our century in which the individuals' education is inevitable. The aim of the different styles of the education which occurs by different reasons is to provide the education of the individual. One of the instruction styles which comes out in recent years is home schooling. In this article the improvement of home schoolings, the features of students and their families are examined and the features of home schoolings are tried to explain.

Keywords: homeschooling, family structure, independance, the sources of education,

Giriş

Devlet-eğitim ilişkisi çeşitli açılardan değişik kesimlerce eleştiri konusu yapılmıştır. Okul, başta toplumu yönlendirmek isteyenler olmak üzere bir çok kesimlerin ilgisini çekmiştir. Bunun yanı sıra, okulun hem bireysel hem de toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda verdiği eğitimin yanında, bireyin okul ortamında ve okul çevresinde edindiği, toplum ve özellikle ailelerin istemediği kötü alışkanlıklar hep tartışılmış ve eleştirilmiştir (Pehlivan, 2002, s.45). Okul sistemini en güçlü eleştirenler başında Ivan Illich gelmektedir. Illich, okulun kaldırılmasını ve okulsuz bir toplum kurulmasını savunmaktadır. Bu idealini okulun değerleri kurumsallaştırdığına, toplumsal bir kutuplaşmaya yol açtığına, aynı zamanda dünya uluslarını, uluslararası bir sıralamaya koyduğuna, insanları çocuk, genç, yetişkin, yaşlı kadın-erkek vb gibi bölüp sınıflara ayırdığına dayandırmaktadır. Ayrıca özgür bir toplum, çağdaş bir okulla kurulur savının yanlış olduğunu, çünkü bugünkü okullarda öğretmenin kendinde yargıç, ideolog

^aYrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kayseri.

ve doktorun tüm işlevlerini topladığını ve bunun mümkün olmayacağını belirtmektedir. Yine okulun ticari bir merkez haline geldiğini, müfredat sattığını belirtmektedir (Sönmez, 1991, s.159-161).

Holt (1997, s.176-180) ise, okullardaki uygulamaları çeşitli açılardan eleştirmektedir. Holt'a göre, okullar, çocuklara verilen küçük ve bayağı ödüllerle (bir yıldız, beş yıldız verme, ödevlerine "aferin" yazma, öğrencilerin adlarını kartonlara yazarak duvarlara asma, kısaca kendilerini diğer öğrencilerden daha üstün hissetmelerini sağlama gibi) öğrenmeye karşı içlerinde varolan ve küçük yaşlarda çok güçlü olan tarafsız aşklarını köreltmektedir. Onları, yaptıkları şeylerin testlerinden iyi not almaktan ya da biliyor göründükleri şeylerle insanları etkilemekten başka bir amacının olmadığına inandırır. Onlarda sadece merak duygusunun değil, meraklı olmanın iyi ve saygıdeğer bir şey olduğu duygusunu da söndürür. Böylece on yaşına geldiklerinde artık soru sormayı bırakmakla kalmıyorlar, sorular sorup bir şeyler öğrenmek isteyenleri de hor görmeye başlıyorlar. Ayrıca çocuklar okul nedeniyle, düşünce kapasitelerinin çok küçük bir kısmını kullanma alışkanlığı edinmektedirler.

Özden (1999, s.22) ise, ders konularının ve işlenişinin güncel olmayan düşünme kalıplarına göre yürütüldüğünü, bunun da yeni düşünme biçimlerinin okullara girmesini engellediğini belirtmektedir. Ayrıca aklın ve mantıksal analizin tüm sorunları çözebildiği bir dünyaya göre programlanmış olan eğitim programlarının, zekanın yeni biçimlerini dışladığını da belirtmektedir. Bunun yanı sıra, düşünsel etkinliklerin sözel ve sayısal zekayla sınırlı kalmadığını, çok yönlü zeka gelişiminin ihmal edildiğini belirtmektedir. Sınırlı zekanın kabul edildiği ve kalıpsal düşünmenin egemen olduğu eğitim anlayışında yeni veriler, yerleşik düşünme biçimlerini desteklediği ölçüde kabul edildiğini, aksi halde reddedildiğini belirtmektedir.

Bunların dışında okula yapılan eleştirilerden birini de Aries (1973) yapmıştır. Aries (1973)'e göre, XVII. yüzyıl sonlarında eğitim aracı olarak çıraklığın yerini okulların almaya başlamasıyla, çocuğun yetişkinlerle birlikte olması ve yaşamı dolaysız yoldan ve onlarla kurduğu ilişki sırasında öğrenmesi ortadan kalkmıştır. Okulların ortaya çıkmasıyla birlikte çocukların dört duvar arasına kapatıldıkları (deliler, fahişeler gibi) bir süreç başladı ve günümüze dek ulaştı. Biz buna eğitim diyoruz Çocuklarımızı neden kapatıyoruz. Suçluları neden kapatıyorsak o yüzden. Çünkü kapalı kaldıkları sürece "yaramazlık

yapamıyorlar". Bir yığın insan uygun görülen saatte susmayı, oturmayı, kalkmayı, yemek yemeyi, çiş yapmayı, zil sesiyle birlikte düşünmeyi, kendisinin aptal olduğuna inanmayı okulda öğrenmektedir (Baker, 1995, s.15-30).

Ev Okulu

Okula ve zorunlu eğitim sistemine yöneltilen bu eleştiriler doğrultusunda, 1960'lı yıllardan itibaren ABD ve diğer bir çok ülkede ev okulu adı verilen yeni bir model ortaya çıkmıştır. Ev okulu uygulamasının en önemli öncülerinden John Holt, öğrencilerin en hoşgörülü okul ortamında bile şefkatli bir muamele görmediklerini savunmaktadır. Holt'un yanısıra Neil, Bennet ve Kohl gibi bir çok eğitimci yazarlar, okul sistemini ezbercilikle, öğrencinin kendi kendisini yönlendirmesine engel olmakla, özgürlüğü kısıtlamakla eleştirmişlerdir (Öz ve İmamoğlu, 2002, s.28).

Ev okulu, ailenin genel gözetimi altında okul çağı çocuklarının evde eğitimidir. Bu eğitim ailelerin kendileri tarafından yapılabildiği gibi, eve gelen öğretmenler tarafından da yapılabilmektedir (Lines, 1999; Çengel 2001, s.9). Ev eğitiminin esnek doğası, eğitimin bireysel yaklaşımına ve öğrencinin ilgisine odaklı programa müsaade etmektedir. Ev eğitimi tercih eden ailelerin çoğu, kendi programlarını kendileri yaparlar (Jaycoks, 2001). Ailelerin çocuklarını evde eğitmesinin nedenleri şöyle sıralanmaktadır (NCES, 2001);

1-Evde daha iyi eğitim verileceğine olan inanç	%48,9
2-Dini nedenler	% 38,4
3-Okuldaki kötü öğrenme çevresi	% 25,6
4-Ailesel nedenler	% 16,8
5-Karakteri geliştirme ihtiyacı duyma	% 15,1
6-Okulda öğretilenlere itiraz	% 12,1
7-Okulun çocuğu değiştirmeyeceğine olan inanç	% 11,6
8-Okulla ilgili diğer sebepler	% 11,5
9-Okuldaki sorunlu öğrenciler	% 9
10-Çocuğun özel ihtiyaçlara gereksinim duyması	% 8,2
11-Özel okul isteme ama parasını karşılayamama	% 1,7
12-Ailenin kariyeri	% 1,5
13-İstenilen okula gönderememe	% 1,5
14-Okula gidecek yaşta olmaması	%1,8
15- Diğer nedenler	% 22,2

Buradaki diğer nedenler arasında, çocuğun öğreneceği şeyleri kontrol etme isteği, ev eğitiminin esnek olması ve bütün yılı kapsaması gibi nedenler sayılabilmektedir (NCES, 2001).

Ev okulu yeni bir fikir ya da yeni bir uygulama değildir. Yüzyıllardır çocuklar resmi okullar var olmasına rağmen okulun dışında öğrenim görmektedir. Felsefi gelenekten gelen çok sayıdaki düşünürler, bir çok sebeple resmi okula iyi bakmamaktadır. Örneğin, John Locke, eğitimin ilk amacının iyi ahlak olduğunu belirtmektedir, ki iyi ahlakın en iyi öğretileneği yer evdir. John Dewey bile resmi okullarla ilgili endişelerini şöyle dile getirmektedir; “bir toplum birbirine yardım eden çok sayıda insandan oluşur. Çünkü onlar toplum içinde çalışır, toplumsal ruh içinde ve toplumsal amaçlarla çalışırlar. Okullar doğal bir toplum birimi değildir. Çünkü verimli faaliyetlerden yoksundur”. Buradan anlaşılacağı gibi Dewey, evde çocuğun eğitileceğinden bahsetmekte ama ev okulunu tavsiye etmemektedir. O, ideal okul yaratmak için ideal ev çevresini tavsiye etmektedir (Lines, 2000). Elde edilen bulgulara göre (Lines, 1999), ABD’de de ev okulunu talep eden öğrenciler, 1990-1991 eğitim-öğretim yılında 250.000 ila 350.000 arasında iken, 1995-1996 eğitim öğretim yılında 700.000 ila 750.000’ine yükselmiştir. 1997-1998 eğitim yılında ise yaklaşık bir milyon çocuk evde eğitim görmektedir. Ev eğitimindeki sayısal büyümeye son 30 yıl açısından bakıldığında;

1970-1980.1	10.000-15.000
1983 yılı	60.000-125.000
1985	122.000-244.000
1989	250.000-350.000
1997-1998	1.000.000 ve daha fazla olduğu görülmektedir.

ABD’de 1995-1996 eğitim-öğretim yılında okul çağı nüfusun yaklaşık %2 si ev eğitimi görmüştür. Önemli bir sektör olan özel okul dünyası açısından bakıldığında ise, özel okula giden öğrenci nüfusun içindeki oranı % 10’dur. Bazı eyaletlerde ev eğitimi alan öğrencilerin oranı, özel okula giden öğrenci nüfusunun % 20’sinden fazlasını oluşturmaktadır (Lines, 1999). 1999 yılında Amerika Birleşik Devletlerindeki okul çocuklarının %1,7 si evde eğitim görmekteydi (Jaycoks, 2001). 2003 yılı itibariyle ise ABD’de 1.277.000 kişi ev okulunda eğitim görmüştür, bu da okul çocuklarının %2.2’sine tekabül etmektedir (NCES, 2006).

Avustralya'da toplam öğrencilerin %1'i, Kanada'da okul çağı nüfusun yaklaşık % 1'i ev okulunda öğrenim görmektedir. Yeni Zelanda'da ev okulunda okuyan öğrenci sayısı 7 bindir. Bu da okul çağı nüfusun % 1'ini oluşturmaktadır. Ayrıca ev okulu uygulaması Japonya'da hızla artmaktadır. Tayvan'da ev okulunun hızla arttığı yerler arasındadır. Tayvan'da bazı bölgelerde ev okulu uygulaması yasaldir. Norveç'te ev okulu uygulamasının başladığı yerler arasındadır. 1996 yılında 20 aile ev okulu uygulamasına geçmiştir. Ancak bu sayılar, ulusal düzeyde istatistik birimlerinden alınan bilgiler değil, yazarların e-mail, telefon vs. gibi yollarla elde ettikleri bilgilerden oluşmaktadır. Çünkü bazı devletlerde yasal olmaması, bazı devlet yada eyaletlerin ev okulu ile ilgili bir istatistik tutulmaması, bazı ev okulunu tercih edenlerin durumlarını resmi makamlara bildirmemesi gibi durumlar nedeniyle, bu sayının fazla olduğu tahmin edilmektedir (Bunday, 1995).

Ev Okulu Öğrencileri ve Ailelerinin Özellikleri

Rudner (1999)'in yaptığı araştırmaya göre, ev okulunu tercih eden ailelerin eğitim tutumu, aile geliri, ailelerin evlilik durumu ve aile büyüklüğü genel nüfustan farklıdır. Bazı araştırmalar, ABD'de ev okulunu tercih edenlerin, beyazların alt sınıfından ve Hıristiyan ailelerden oluştuğunu belirtmektedir. ABD eğitimi bölümünün araştırmasına göre, 1999 yılında ev okulunu tercih edenlerin toplamı 850.000, bu da, genel nüfusun %1,7 sini oluşturmaktadır. Bu 850.000 öğrenciden sadece ev okuluna gidenler 697.000 (%82), yarı zamanlı bir okula kayıt yaptıranlar 153.000 (%18) dir. Yarı zamanlı okula kayıt yaptıranların kendi içindeki dağılımına bakıldığında, bunların % 12,6 sı, yani 107.000'i haftada 9 saat ya da daha az bir zaman için okula kayıt yaptırmışlardır. % 5,4 ü yani 46.000'i haftada 9-25 saat için okula kayıt yaptırmışlardır. Bu okullar özel ya da resmi olabilmektedir. 2003 yılı itibariyle ABD'de genel öğrenci nüfusu ile ev okulunu tercih eden öğrencilerin özellikleri Tablo 1'de gösterilmektedir (NCES, 2006).

Tablo 1- Genel Öğrenci İle Ev Okulu Öğrencilerinin Çeşitli Açılardan Özellikleri

Özellikler	Genel Öğrenci Sayısı	Ev Okulu Öğrencisi
Toplam	50.707.000	1.096.000 (%2,2)
Cinsiyet		
Kız	24.888.000	527.000
Erkek	25.819.000	569.000
Ailenin Çocuk Sayısı		
Bir çocuklu	8.033.000	110.000
2 çocuklu	20.530.000	306.000
3 ve daha fazla çocuk	22.144.000	679.000
Aile Yapısı		
2 eşli	35.936.000	886.000
Tek eşli	13.260.000	196.000
Ailesiz	1.511.000	14.000
Ailenin Geliri		
25.000 ve daha az dolar	12.375.000	283.000
25.001 –50.000 dolar	13.220.000	311.000
50.001-75.000 dolar	10.961.000	264.000
75.001 ve daha fazla dolar	14.150.000	238.000
Ailenin Eğitim Durumu		
Yüksekokul diploması	16.106.000	269.000
Kolej	16.068.000	338.000
Fakülte	9.798.000	274.000
Meslek okulu	8.734.000	215.000
Yerleşim		
Şehir	40.180.000	794.000
Kırsal	10.528.000	302.000
Ailenin Çalışma Durumu		
İki eşli ama biri çalışıyor	10.545.000	594.000
İki eşli ikiside çalışıyor	25.108.000	274.000
Bir eşli ve çalışıyor	12.045.000	174.000
Çalışmıyor	3.008.000	54.000

Ev okulunun piyasaya yeni eğitim örgütlerinin girmesini sağlaması gibi etkileri bulunmaktadır. Bazı özel kuruluş ve girişimciler ev okulu öğrencilerine, uzaktan eğitim görme olanağını getirmişlerdir. Örneğin, Illinois ve Florida eyaletleri, ev okulu öğrencilerine yüksek okul kredisi için, internet üzerinden bir dizi kurslar başlatmışlardır. Bu anlamda kurslar ve yeni alanlar oluşmakta ve bunlar internet üzerinden diploma vermektedirler. Eğer ev okulu talebi büyüme devam ederse, resmi okullar ve uzaktan eğitim yapanlar tarafından sunulmaya başlanılan hizmet türlerine talep artacak, öğrenci ve ailelerin istediklerini istediği gibi seçmeye müsaade edecek okul programlarının okullar tarafından yapılması sağlanacaktır. Bazı gözlemciler göre, diğer bir sonuçta, ev okulunu

talep eden ailelerin endişelerini ve ihtiyaçlarını karşılayacak yeni okullar ya da okul gibi kurumlar yaratılacak ve özellikle ev eğitmcileri için hazırlanan okul programları gelişecektir (Bauman, 2002).

Ev Okulu Öğrencilerinin Yararlandığı Kaynaklar

Ev okulunda kullanılan ilk kaynak ailedir. Bunun dışında her eyalette en az bir adet ev okulu kuruluşu bulunmaktadır. Hatta bazı eyaletlerde çok sayıda bölgesel kuruluşlar mevcuttur. Bunların yanı sıra, kütüphaneler, müzeler, kolejler, kiliseler, bölge işyerleri ve okullar, ev okulu uygulaması yapan aile ve çocuklara gerekli yardım ve hizmette bulunmaktadır. Bazı büyük-küçük yayınevleri, kitap dergi ve diğer dersle ilgili materyaller konusunda ev okulu öğrenci ve ailelerine hizmet sunmaktadır. Bazı kuruluşlar, e-maile, telefonla, internetle, arasıra yapılan ev ziyaretleri ile de yardım etmektedir. Hatta bazı bölgelerde (örneğin Kaliforniya) okullarda açılan bağımsız çalışma programlarına ev okulu öğrencileri gidebilmektedir (Lines, 2001). Bunların dışında, ev okulunu tercih eden aileler birbirine destek olmaktadır. Bazı bölgelerde, ailelerin kaynak bulabileceği eğitim merkezleri kurulmuştur. Diğer eyaletlerde ya da bölgelerde, yarı zamanlı okula kaydolma imkanı, paylaşılmış öğretim, çift kayıt ve benzer biçimlerde yarı zamanlı okula giriş gibi imkanlar yaratılmıştır (Lines, 1995).

Bunlarla beraber ev eğitimi gören öğrenci ve ailelerin yararlanacağı çok olanaklar mevcuttur. Halk kütüphaneleri kitap ve video gibi zengin kaynaklara sahiptir. Çoğu kütüphanenin kütüphaneler arası bağlantıları vardır. İnternet yoğun bir bilgi kaynağıdır. Ama internete girmek tek kaynak değildir. Okullar da yardım yapabilmektedir. Ev eğitimi gören çocuklar akranlarından izole olmamaktadır. Arkadaşlarıyla konuşabilmekte, buluşabilmekte ve aktivitelere katılabilmektedirler. Profesyonel kuruluşlar bu öğrencilere, müzik, sanat, astronomi gibi konularda imkanlar sunmaktadır. Okullar ve eyalet eğitim birimleri, evde uygulanan programları değerlendirmek için, standart anketler ve testler hazırlamakta, böylece ev eğitimi alan öğrenciler değerlendirilmektedir. Ayrıca ev okulu öğrencilerini, diğer öğrencilerle karşılaştırmalı olarak değerlendirme olanakları da vardır. Bölgesel ve ulusal boyutta matematik, bilim, bilgisayar programları, mühendislik, coğrafya, çevre, sanat, müzik gibi alanlarda yarışmalar düzenlenebilmektedir. Ev eğitimi gören çocukları karşılaştırmanın bir yolu da standart başarı testlerdir. Yapılan bir araştırmaya göre, ev eğitimi gören öğrencilerin bu testlerden, genel öğrenci nüfusundan

daha yüksek bir başarı gösterdikleri bulunmuştur. Bazı öğrenciler ev eğitimini almakta ama diploma alamamaktadır. Bazılar okullara girmeyi seçmekte ve bir standart diploma kazanmakta, bazıları kurslara gidebilmektedir. Kolejler, standart yüksek okul belgesi olmadığı zaman, karar vermek için başka yöntemlere başvurumaktadırlar. Kolej kurslarından alınan belgeler de kullanılmaktadır. Ev eğitiminde görevli bir öğretmenden alınan bir tavsiye mektubu ve katılınan sosyal aktiviteler de işe yaramaktadır (Jacque, 1997).

Ev Okuluna Yapılan Eleştiriler

Ev okulu uygulamasına başta ABD olmak üzere, uygulanan diğer ülkelerde birbirine benzer eleştiriler yapılmaktadır. Bu eleştirilerin en başında sosyalleşme eksikliği, elitist davranma, ileri eğitim görme olanaksızlığı ya da meslek eğitimi alamama ve iyi vatandaş olamayacağı düşüncesi gelmektedir.

ABD’de bir aile, çocuklarını evde eğitmeye karar verdiği zaman bu ve benzer tepkilerle karşılaşmaktadırlar. Bunların dışında ev okulunun yasallığı sorunu da önemini korumaktadır. Son 20 yıl içinde bazı eyaletler, aileleri, zorunlu eğitim yasalarını ihlal etmekle suçlamaktadırlar. Aileler çocuklarını eğitmenin anayasal bir hak olduğunu iddia ederek dava açmışlardır. Değişik kararlar verilen mahkemeler sonucunda, Birleşik Devletler Anayasa Mahkemesi 1972 yılında ev eğitimine açık bir kural getirmedi fakat zorunlu eğitim ihtiyaçları ile ilgili kurallar getirdi. Genel olarak söylemek gerekirse, çocuğu eğitmenin ailenin hakkı olduğu desteklenmiştir (Lines, 1995). ABD’de ev okulu yasaları eyaletten eyalete, devletten devlete değişmektedir. Zorunlu eğitim olarak üç tür eyalet vardır. Bunlar (Erik, 1986);

1-14 eyalette resmi ve özel okul dışında bir durum yoktur.

2-20 eyalette ev okulu, kanun maddelerinde geçen “başka yerde eşit eğitim” gibi maddelerinin yorumu içinde kabul edilmektedir.

3-20 eyalette ev okulu açıkça istisna bir durum kabul edilmektedir.

Luffman (1997), Menendez (1996), Pflieger (1998), Taylor (1986), Callon (1997), McKenzie (1993) ve Holmes (1995) (akt: Arai, 1999) ev okuluna yapılan eleştirileri şöyle belirtmektedirler;

1-Ev okulunu tercih eden öğrenciler, aile çevrelerinin dışındaki hayatın acı gerçeklerine uyum sağlayamazlar. Okuldaki çocuklar diğer kişilerle çalışma, kişilerarası çatışmalarda bulunma ve galip gelme, grup ya da takım çalışması veya grubun iyiliği için kişisel fedakarlıkta bulunma gibi değerleri ve yetenekleri öğrenirler. Ev okulu çocuklarının –ki evin koruyuculuğu nedeniyle

bu yeteneklerini yeterince elde edemeyeceklerdir-büyüdükleri zaman dezavantajlı olurlar. İş gücü piyasasının sert ve rekabetçi doğasına ev okulu çocuklarının hazırlıksız olacağını belirtirler. Onlar sonraları hükümetin yardımını alırlar, ailelerine dönerler ve hayatın kısıyında bir hayat sürerler. Ev okulunu tercih eden aileler, çocuklarının bu yetenekleri öğrenmesine olanak tanımadıkları için, kendi çocuklarına zarar verirler.

2-Ev okulu uygulaması, zorunlu eğitim arzusunu sona erdirir.

3-Ev okulu öğrencileri, iş yeteneklerinden mahrum oldukları için, akranları olan okullu çocuklarla rekabet edemezler. İş yeteneğine ek olarak okullar, çocuklara sosyal beklentiler, davranışlar, giyinme, görgü kuralları ve ahlak gibi olguları öğretirler. Yani okul, insanları normalleştirir, çünkü onlar orada, önemli sosyal normları ve toplumsal zorunlulukları öğrenirler. Buna karşın ev eğitimi alan çocuklar, büyük çoğunluk tarafından oluşturulan normları kabul etmezler. Çünkü onlar ailelerinin oluşturduğu özel bir dünya algısıyla yetişirler.

4-Ev eğitiminin diğer bir sıkıntısı da taraflı ve dar bir program içeriğine sahip olmasıdır. Yani aileler, çocuklarına yaratılış inancı gibi dogmatik bir dünya görüşünü öğretmekte ve yeni çağın değerlerini ve inançlarını öğretmeye çalışan insanları kötü niyetle suçlamaktadırlar.

5-Ev eğitime yapılan eleştirilerden en önemlilerinden birisi de, ev eğitimi gören çocukların diğer insanlara ve farklı yaşama tarzlarına yeterince açılım sağlayamamasıdır. Özellikle çok kültürlü bu çağda, okullar farklı kültürel ve etnik durumu öğrencilere öğretirler. Bütün öğrenciler bu farklılıktan yararlanır, çünkü onlar diğer hayat tarzlarını, hoşgörüyü, farklılığı ve yeniliği öğrenirler. Diğer yandan, ev eğitimi alan çocuklar ve onların aileleri, hoşgörüyü öğrenmezlerse, sosyal yaşam için tehlike olabilirler.

6-Ev eğitimi tercih edenler elitist olmakla suçlanmaktadır. Bu iki şekilde olur; birincisi mevcut sistemin düzensiz olduğu savıdır. Fakat aileler diğer çocukların daha iyi öğrenim görmesini sağlamak için mevcut sistemi iyileştirmeye çalışmak gibi bir göreve sahiptir. Çocuğu okuldan almak bir öğrenci için iyi olabilir fakat okulu terk etmeyen diğer çocukların durumunun iyileşmesi için hiçbir şey değildir. Ayrıca, ev eğitimi alicenap olmayan bir davranıştır, çünkü, ev eğitimi seçen aileler sistemin içinde kalan diğer aileler için görevlerini suistimal etmektedirler. Bunun yanı sıra, orta ve daha yukarı sınıftaki aileler okul terk ederse, bu sistemin iyileşmesi için mücadele eden aktif

aileleri uzaklaştırır ya da ortadan kaldırır. Bazen bu eleştiriler sınıf yada etnik bir boyut kazanır. Yani ev eğitimi, eşlerin her ikisinin çalıştığı düşük sınıflar için bir durum değil, ailenin birinin evde olduğu orta ve yüksek sınıftaki aileler için uygun bir çözüm olabilir. Çünkü çocuklarını diğer etnik gruplardan korumak istiyorlar.

Ev eğitimini elitist olmakla eleştirenlerden ikincisi, ev eğitiminin eğitim seviyesi yüksek ailelerce yapılmasıdır. Buna göre, ev eğitimi iyi eğitim görmüş elitler için bir işlevinin olmasıdır. Çünkü çocuklarını evde eğitme yeteneğine sahiptirler. Ancak, yüksek eğitim almamış insanlar mevcut okul sistemine güvenmektedirler.

7-Ev eğitimi konusundaki diğer endişeli durumlardan biride, ev eğitimi gören çocukların ortaöğretim görme fırsatları yakalamada, yetenek bakımından dezavantajlı olmalarıdır. Çünkü ev eğitimini alanlar, üniversite ya da ticaret okulu, kolej gibi okullara kaydolmak için gerekli olan diploma yada herhangi bir belge almıyorlar. Bu yüzden ev eğitimi alan çocuklar ya bu krediler kazandıracak bir okula gitmek zorunda kalacaklar ya da bu yeteneklerinin olduğunu ispat etmek zorunda kalacaklardır. Bu durumda, çoğu ortaöğretim kurumları ev eğitimi almış olanların yeteneklerini değerlendirme deneyimine sahip değerildiler.

8-Ev okuluna yapılan eleştirilerin biride çocuğun köleleştirileceği savıdır. Etik olarak köleleştirilen bu çocukların ailelerinin, çocuklarını toplumdandan uzaklaştırmaya hakları olmadığını ve okulun büyük bir evren olduğunu, bu nedenle ailelerin çocuklarının beyinlerini yıkama haklarının olmadığıdır. Bu nedenle ailelerin haklarını veto etmenin çocukları köleleştirmekten kurtaracağı ve çocuğun kişisel haklarının liberal demokrasiyi korumak için devletin hakkı olduğu belirtilmektedir.

Bu tür eleştirilere karşı yine Arai (1999), Gatto (1997), Thomas (1998) Mayberry (1995:1998), Ray (1994), Knowles (1989:1991),’e dayanarak řu tür argümanlar sunmaktadır:

1-Ev eğitimi alan çocuklar daha sık bir şekilde sporla, müzikle, kiliseyle ve çeşitli gruplarla ilgilenmektedirler. Bir spor takımında, bir bandoda, bir rehberlik cemiyetinde olmak, çocukların diğer insanlarla nasıl işbirliği kuracaklarını öğrenmesini sağlar. Ev eğitimini tercih eden aileler, bu tür etkinliklerle çocuklarının hoşgörüyü, işbirliğini, yetenekleri öğreneceklerini belirtirler. Öyle ki artık onların okulda öğrenmeleri gerekmez. Bazı ev eğitimini

tercih eden aileler, okulda öğrenilen bu yeteneklerin okul örgütünün sonuçlarıyla oluşmadığını belirtirler. Ev eğitimi tercih eden aileler iki nedenden dolayı ev eğitimi tercih etmektedirler. Bunlardan birincisi, diğer insanların yaptığı spor, müzik gibi faaliyetlere katılarak çocukların sosyalleştiğini iddia etmektedirler. İkincisi ise, okulun ağır programları nedeniyle çocuklarını diğerleriyle yeterince etkileşim kuramadıklarını, okulun buna fırsat tanımadığını söylerler. Yapılan araştırmalar, 5 ve daha büyük yaşta olan ve ev eğitimi alan öğrencilerin % 30'unun ABD ve Kanada'da gönüllü faaliyetlere katıldıklarını ortaya koymaktadır. Oysa okullardaki çocuklar için yapılan bir araştırmada, okula gidenler arasında gönüllü faaliyetlere katılımın % 12 olduğu görülmüştür. Diğer faaliyetler açısından bakıldığında, ya katılımın yüksek olduğu, ya da okula gidenlerle aynı olduğu görülmüştür. Diğer bir araştırmada ise, ABD'de ev eğitimi alan çocukların % 8'i ev dışında iki ya da daha fazla faaliyete katıldığı, Kanada'da ise kardeşi olmayanların haftada 12 saat ve daha fazla, ailesi olmayanların haftada 9 saat ev dışındaki faaliyetlere katıldığı gözlenmiştir. Yani, ev eğitimi alan öğrenciler, ev dışındaki faaliyetlere yeterince katılmaktadırlar. Buna göre, ev eğitimi alan çocuklar gerçek toplumsal hayata katılmada geri kalmamaktadırlar.

2-Ev okulunu savunanlar, “ev okulunu tercih edenler, çocuklarını okula göndermeyerek, evde tutarak elitist davranışlar göstermektedirler” eleştirilerine, yapılan araştırmalarla karşı gelmektedirler. Araştırmalar genel nüfusa oranla ev eğitimi tercih edenlerin büyük kısmının beyaz olduğunu, aile gelirlerinin ortalamasının altında olduğunu ve önemli olmayan bir eğitim seviyelerinin olduğunu göstermektedir. Ev eğitimi ailelerin sorumluluklarından biri de, o kurumların gerektirdiği kredileri veya belgeleri onlara kazandırmaktır. Örneğin, üniversiteler kabul için diploma isterse, ev eğitimi görmüş çoğu çocuk, diploma sahibi olmak için okulda ya da uygun kurslarda bir ya da daha fazla yıl geçirmek zorunda kalacaklar. Bazı ev eğitimi alanlar ise, okula yada uygun bir kursa gitmeye istekli değildirler. Onlar ortaöğretim kurumlarına giriş şartlarını değiştirmeye çalışırlar. Bazı ev eğitimcileri, üniversite ve kolejlere giderek, yüksek okul diploması olmadığını ama giriş için yeterli niteliğe sahip oldukları konusunda yetkilileri inandırmaya çalışırlar. Bu tür müracaat öğrencinin ikna kabiliyetine bağlıdır ve bazı ülkelerde üniversiteler bu tür özel giriş kriterlerini sağlayan öğrenciler için hükümetten parasal destek alırlar.

3-Ev eğitimi alanlar arasında vatandaşlık eğitiminin içeriği ve biçimi, okuldaki çocukların aldıklarından farklıdır. Ev eğitimi alanlar, zorunlu eğitimin iyi bir vatandaş olmanın ön şartı olduğuna inanmamaktadırlar. Ve onlar ailenin önemini ve iyi bir vatandaş olmanın temel gereği olarak halk faaliyetlerine katılmayı tercih ediyorlar. Ana konu burada, zorunlu eğitim ve ev eğitimi hakkındaki eğitim politikalarının belirlenmesidir. Bilinmesi gereken, sadece okulların bütün çocuklar için iyi vatandaş yetiştiren eğitimi birimi olarak algılanmaması gerektiğidir. Ev eğitimi alan çocuklarda iyi vatandaş. Ancak okul olmadan da çocukların iyi vatandaş olabileceği gerçeğini dikkate almak gerekir. Zorunlu eğitimin imkansız olduğunu söylemek doğru değil, ama iyi vatandaşın sadece okullarda yetişeceği görüşüde yanlıştır. Okullar çok yönlü vatandaş yetiştirmeye devam edebilirler. Ancak okullar, iyi vatandaş yetiştirmenin en iyi versiyonu değildir. Fakat, ideal toplum için çok geçerli girişimler vardır. Ayrıca, çok yönlü vatandaşlık sürekli bir süreçtir ve insanların iyi vatandaş fikri değişebilir. Sonuç olarak, iyi vatandaş yaratmak için hiçbir garanti yoktur. Ev eğitimi bir alternatiftir.Hatta ev eğitimi çok güçlü vatandaşlığı sağlayabilir. Fakat, bu okulda yapılan vatandaşlık eğitimi terketmek anlamına gelmemeli veya okullar ev eğitimi tarafından yapılan vatandaşlık eğitimi kabul etmelidir.

Ev Okulu Uygulamasından Geçen Ünlü Kişiler

ABD'deki 43 başkandan 17'si bu gün ev okulu olarak adlandırılan öğretim türünden geçmiştir. Bunlardan bazıları Abraham Lincoln, Grover Cleveland, James Garfield, Andrew Jackson, Thomas Jefferson, Franklin Delano Roosevelt, Theodore Roosevelt, George Washington'dur. Yine ünlü bilim adamlarından, Alexander Graham Bell, Eli Whitney ve Thomas Alva Edison ve İngiliz elektokimyacı Michael Faraday (1791-1867), ilk helikopteri icat eden William Lear (1902-1978), Ünlü Ornitolog (kuş bilimci) John James Audubon, fizikçi ve elektromanyetik araştırmacı Elias Howe, ateşli silahları icat eden Moses Brownig, ünlü fotoğrafçı Ansel Adams (1902-1984), ünlü sanatçılardan William Blake, Leonarda da Vinci, Claude Monet, nobel ödülü sahibi George Bernard Shaw, Ünlü Şair Robert Frost (1874-1963), ünlü müzisyen Wolfgang Amadeus Mozart, ünlü jazıcı Louis Armstrong, ünlü violinist Yehodi Menuhin (1916-1999) ev okulu olarak adlandırılan eğitim türünde yetişmiş kişiler arasındadır (Dobson, 2000).

Sonuç

Ev okulu, çocuklarını çeşitli nedenlerden dolayı okula göndermek istemeyen ailelerin tercih ettiği bir eğitim ve öğretim türüdür. Aileler, çocuklarını evde kendilerinin belirlediği bir programla eğitmektedirler. Gerekirse bir öğretmenle anlaşarak, onun eve gelip çocuklarının eğitiminde yardımcı olmasını isteyebilmektedirler. Aileler neyi, nasıl, nerede ve ne zaman öğreteceğine kendileri karar vermektedirler. Gerekirse herhangi bir okula yarım günlük ya da belirli zaman dilimleri dahilinde kayıt yaptırabilmektedirler. Çocukların sosyalleşmesi, yeteneklerinin geliştirilmesi için çeşitli aktivitelere katabilmektedirler.

ABD başta olmak üzere bir çok gelişmiş ülkede gittikçe yaygınlaşan bu uygulamaya değişik çevrelerce eleştiri gelmektedir. Eleştirilerin başında, bireyin sosyalleşme eksikliği, hayattan uzak yetişmesi ve normal vatandaş olmayacağı yönündedir. Ancak, ev okulunu tercih eden aileler ve bunları destekleyen çevreler, bu tür eleştirilerin yersiz olduğunu, ev okulu öğrencilerinde, okula gidenler gibi her türlü yeteneği kazanacak şekilde yetiştirildiğini belirtmektedirler.

Ev okulu uygulamasının, liberal ekonomi ve yaşam tarzının ve çok boyutlu vatandaşlık anlayışının etkisiyle yaygınlaştığı söylenebilir. Ülkelerin kendilerine özel sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel yapısı bu tür uygulamalara uygulanıp uygulanmayacağını belirler. Ancak řu bilinmelidir ki, liberal hayatta her şey sorgulanmakta, alternatifler üretilmekte ve çok yönlü hayat tarzları karşımızda durmaktadır.

Kaynakça

- Arai, A. B.(1999). **Homeschooling and the redefinition of citizenship**. Education Policy Analysis Archives, Vol:7, No:27. <http://epaa.asu.edu/>
- Baker, C. (1995). **Zorunlu eğitime hayır**. İstanbul:Ayrıntı Yayınları,
- Bauman, K. J. (2002). Homeschooling in the United States: Trends and characteristics. **Education Policy Analysis Archives**.Vol.10,No;26 <http://epaa.asu.edu/epaa/v10n26.html>.
- Bunday, M.K. (1995). **Homeschooling is growing rapidly in many states of the United States**. <http://learningfreedom.org>.
- Çengel, Y. (2001). Bilgi çağı ve Amerika'da eğitimde yeni yönelimler. **Karizma Dergisi**, Sayı 8,
- Dobson, L. (2000). **A brief history of American homeschooling**. www.geocities.com/homeschoolers_succes_stories/ordering.html.
- Erik, N.(1986). **Home schooling**. ERİC No: ED282348.
- Holt, J. (1997). **Çocuklar neden başarısız olur?** İstanbul: Sistem Yayıncılık,
- Jacque, E.(1997). **Homeschooling gifted student:An introductory guide for parents**. ERİC NO: ED414483
- Jaycoks, R.(2001). **Rural home schooling and place-based education**. ERİC digest, NO:ED459971
- Lines, M.P.(2000). **Homeschooling comes of age**.www.discovery.org.The Public Interest, No.140 Summer 2000.
- Lines, M.P. (1995). **Home schooling**. ERİC No: ED381849.
- Lines, M.P.(1999). Homeschoolers; Estimating numbers and growt.** <http://www.ed.gov/offices/OERI/SAI/homeschool/03.07.2002>).
- Lines,M.P. (2001). **Home schooling**. ERİC No: ED457539.
- NCES, (2006). **1.1 Million homeschooled students in the United States in 2003**. <http://nces.ed.gov/pubs2003/> (22.02..2006).
- Öz, S.Z ve İmamoğlu, B. (2002). Ev okulları. **Özgür ve Bilge Dergisi**, Yıl 1, Sayı 6.
- Özden, Y.(1999). **Eğitimde yeni değerler**. Ankara: PEGEM Yayınları,
- Pehlivan Aydın, İ. (2002). **Alternatif okullar**. Ankara: PEGEM Yayınları,
- Sönmez, V. (1991). **Eğitim felsefesi**. Ankara: PEGEM Yayınları,